

Істочники и література

1. Варвинец С. В тихом омуте. //Бизнес. 04.07.05.
2. Дикаленко М. Тихо сам с собою.//Бизнес. 24.04.06.
3. Денисенко В. Верхняя полка.// Бизнес 04.10.04.
4. Московчук Э. Великое брожение.//Бизнес 22.05.06.
5. Статистичний щорічник за 2005 р.

Сухановська О.М.

КОРПОРАТИВНА ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Сьогодні все більше керівників українських підприємств розглядають застосування інформаційних технологій як можливість підвищення ефективності свого бізнесу. Це є віддзеркаленням певного етапу розвитку України в період розвитку трансформаційної економіки: зростає значущість конкуренції; підприємства і організації шукають додаткові засоби підвищення рентабельності бізнесу. А інформаційні технології — це свого роду „рятувальний круг” у діяльності підприємств, підбір та пристосування ряду параметрів для досягнення максимальної ефективності роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес автоматизації та інформатизації процесу виробництва та управління підприємствами на сьогоднішній день вивчається такими відомими економістами, як Л.Єжова, І.Вовчак, Ю.Лисенко, В.Маслов, Ю.Мариничев, А.Страхарчук, І.Успенський, Г.Титоренко.

За оцінками експертів наша країна суттєво відстає за показниками інформатизації від розвинутих західних держав. Постійно зростаюча складність і динамічність виробничих, економічних і соціально-економічних систем, великі розміри цих систем, складність їх зв'язків і взаємозв'язків, колосальні обсяги обчислювальних робіт при плануванні, прогнозуванні й прийнятті управлінських рішень – такі підстави для широкого впровадження інформаційних систем і технологій в практику повсякденного життя.

Ціль статті. Для успішного розвитку компанії є дві необхідні умови: наявність конкурентних переваг і ефективної організації (системи управління). Система управління повинна дозволяти максимально швидко реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища і управляти ходом досягнення цільових показників (управління змінами). Крім того, організація повинна вирішувати ще одну важливу задачу - збереження стабільності, утримання належного стану. Ця задача звичайно розв'язується за допомогою адміністративних механізмів і інформаційних технологій (ІТ).

Виклад основного матеріалу. Інформаційні технології на сьогоднішній день представлені великою різноманітністю як по інтелектуальному і системотехнічному складу, так і за областями застосування і організаційними формами функціонування. Не дивлячись на очевидні позитивні тенденції в розумінні можливостей ІТ для бізнесу, сьогодні не спостерігається кардинального підвищення попиту українських компаній на ІТ-послуги і збільшення числа успішних для основного бізнесу ІТ-проектів. Топ-менеджмент українських компаній, як і раніше, обережно відноситься до ІТ. В цьому виявляється і специфіка сучасного етапу розвитку України, і, деяким чином, український менталітет. По суті, інформаційні технології не дають можливість підвищити ефективність бізнесу. Чудес не буває, і якщо на підприємстві погано організовані бізнес-процеси, компанія має некваліфіковане керівництво, ніякі інформаційні технології не врятують її від розорення

Офіційного, або суспільно визнаного визначення терміну "Корпоративна інформаційна система" (КІС) не існує. Проте, не претендуючи на істину в останній інстанції, спробуємо це зробити:

КІС - комплекс програм або програмна система, що забезпечує основні бізнес-процеси в компанії.

Як впливає з визначення, КІС можна одночасно розглядати і як об'єкт інфраструктури корпорації, що забезпечує її функціонування, і як управлінську технологію. У минулому замість терміну КІС широко вживався інший - АСУП (автоматизована система управління підприємством). Проте АСУП часів СРСР мали мало загального з сучасними КІС: соціалістична економіка наклала свій відбиток на АСУП, багато в чому дискредитувавши термін.

КІС підрозділяються на наступні види:

Види корпоративних інформаційних систем

Види	Характеристика	Функції
Локальні системи	Призначені для автоматизації обліку поодинокі або декільком напрямом (бухгалтерія, збут, склади, облік кадрів і т.ін.). Підходять для використання будь-якому підприємству, є універсальними	- облікові; - управління фінансовими потоками;
Фінансово-управлінські системи	Гнучко настроюються на потреби конкретного підприємства, добре інтегрують діяльність підприємства, є універсальними	- облік і управління ресурсами невиробничих компаній; - базові можливості управління підприємством
Середні інтегровані системи	Призначені для управління виробничим підприємством і інтегрованого планування виробничого процесу. Ланцюжок планування "збут - виробництво - закупівлі" є ядром цих систем. Підрозділи підприємства (фінанси, бухгалтерія, маркетинг і ін.) будують свою діяльність, спираючись на дані цього ланцюжка	- облікові;

Великі інтегровані системи	Відрізняються від середніх набором вертикальних ринків і глибиною підтримки процесів управління великими багатofункціональними групами підприємств (холдингів або ФПГ).	<ul style="list-style-type: none"> - управління виробництвом; - управління складними фінансовими потоками; - корпоративна консолідація; - глобальне планування і бюджетування
----------------------------	---	---

Відомо, що в нашому динамічному світі успіху домагаються, в першу чергу, ті, хто уміє швидко зібрати необхідну інформацію, обробити і проаналізувати її, і в результаті оперативно прийняти обґрунтоване рішення, що є дуже важливим у маркетинговій діяльності. Від ефективності, гнучкості й оперативності управління підприємством залежить його конкурентоздатність і здатність вижити в ринкових умовах. З ростом масштабу підприємства росте обсяг оперативної й облікової інформації, що циркулює усередині підприємства, а також росте цінність даних, як засобу для підготовки управлінських рішень і як бази для проведення стратегічного аналізу [1].

Для адекватного управління підприємством в цих умовах необхідна масштабована інформаційна система.

Процес впровадження КІС в діяльність корпоративних організацій споживчої кооперації України розпочався ще в період 70-80 років ХХ сторіччя.

Результати були невеликими, але вони створили деякі фактори для розуміння необхідності переходу до сучасних форм управлінської діяльності, котрі будуть засновані на використанні комп'ютерної техніки.

Базовим документом була затверджена Центральною спілкою СРСР у 1989 році галузева комплексна програма "Впровадження обчислювальної техніки в системі споживчої кооперації на період до 2005р."

Як було вказано у тексті цієї програми, її основою була ідея створення єдиної системи інформаційного обслуговування в споживчій кооперації.

Єдина система інформаційно-обчислювального обслуговування розглядалася як інтегрована багаторівнева автоматизована система управління, що поєднувала сукупність систем управління технологічними процесами оптової і роздрібною торгівлі, заготівельного, промислового виробництва, організаційно-економічного управління на всіх рівнях.

У відповідності до заданої цілі передбачалося рішення наступних задач:

§ Формування інфраструктури єдиної системи інформаційно-обчислювального обслуговування кооперативного господарства, що охоплює різні рівні управління, галузі діяльності і регіони;

§ Розробка автоматизованих систем обробки інформації для планування, аналізу, обліку діяльності кооперативних підприємств всіх галузей діяльності й рівня управління в нових умовах господарювання;

§ Розвиток інформаційно-довідкових систем в органах управління споживчої кооперації;

§ Створення автоматизованих робочих місць спеціалістів і управлінців на базі малих ЕОМ й персональних комп'ютерів;

§ Створення нових інформаційних технологій, взаємопов'язаних процесів формування, передачі й обробки інформації й засобів їх реалізації для підприємств споживчої кооперації;

§ Створення регіональних центрів підготовки й перепідготовки кадрів для обслуговування і експлуатації системи.

У програмі передбачалося створення ієрархічної обчислювальної мережі, включаючи інформаційні центри на різних рівнях управління діяльністю споживчої кооперації.

В якості основних цілей застосування обчислювальної техніки в споживчій кооперації з урахуванням особливостей її діяльності були названі:

§ Автоматизація систем організаційно-економічного управління;

§ Автоматизація процесів навчання й наукових досліджень;

§ Автоматизація технологічних процесів;

§ Автоматизація проектно-конструкторських робіт й проектування систем інформаційно-обчислювального обслуговування [3].

Сьогодні в якості основних напрямків удосконалення існуючих організаційно-економічних ІС й розширення області автоматизації процесів управління підприємствами й організаціями споживчої кооперації визнано необхідність дотримання корпоративної ІС, яка передбачає створення і впровадження:

1. професійно-орієнтованих інформаційних технологій на базі персональних ЕВМ для працівників масових професій й апарата управління, котрі здійснюють покращення рівня оперативності інформаційного забезпечення спеціалістів;

2. інформаційних інтегрованих технологій обробки інформації для управління різними галузями діяльності кооперативних організацій і підприємств спожив товариств;

3. інформаційно-довідкових і пошукових систем;

4. регіональних ІС дослідження й прогнозування попиту з метою визначення обсягів виробництва й поставки споживчих товарів в торгівлю мережу;

5. ІС оперативно-диспетчерського управління різних рівнів [2].

Функціонуючі в споживчій кооперації, КІС відносяться в основному до локальних систем управління організаційно-економічними процесами.

Об'єктами автоматизації в них є усі складові споживчої кооперації на рівні відповідного регіону.

В Кримській споживспілки дуже успішно використовується програма «Віртуоз». Ця система відноситься до програмних засобів для автоматизації процесу управління підприємством.

Система «Віртуоз» призначена для автоматизації підприємств, для яких кількість користувачів цієї системи складає декілька десятків, а потік господарських документів є настільки значним, що існує яскраво виражена потреба в створенні спеціалізованих робочих місць у рамках єдиної інтегрованої інформаційної бази.

При цьому в системі первісними є управлінські функції. Результатом впровадження системи є, перш за все, можливість оперативного отримання необхідної управлінської інформації, що призначена для внутрішнього використання керівниками всіх рівнів управління.

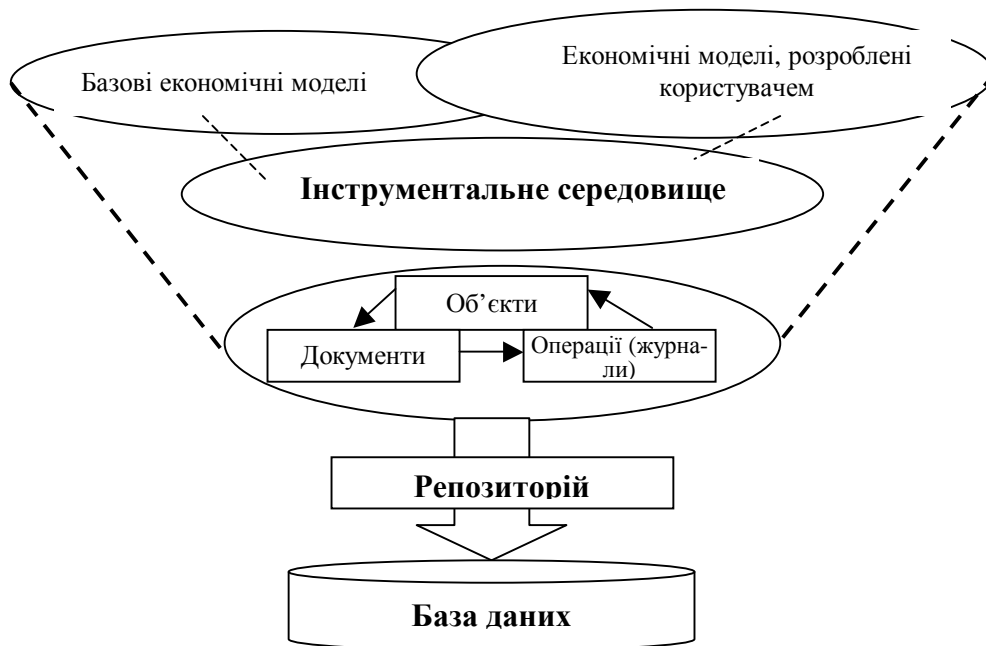

Рис. 1. Принципи побудови КІС «Віртуоз»

Використання цієї системи набагато спрощує діяльність працівників Кримської споживспілки, адже результатом впровадження системи є можливість оперативного одержання необхідної управлінської інформації, призначеної для внутрішнього використання маркетологами. Любий економічний показник підприємства може бути отриманий у будь-якому аналітичному зрізі. При цьому аналітично реалізуються всі необхідні підприємству облікові функції, і прискорюється підготовка зовнішньої звітності для державних органів.

Основними етапами роботи системи „Віртуоз” виступають такі (рис.2).

Рис. 2. Етапи роботи системи „Віртуоз”

Кожен із названих етапів поєднує в собі відповідні підсистеми, які направлені на виконання наступних функцій: управління запасами; управління закупівлями і замовленнями; управління продажами і резервуванням; управління договорами; управління знижками, ведення прайс-листів; розрахунки з дебіторами/кредиторами; касові і банківські операції; управління основними засобами; зведений зовнішній управлінський і фінансовий облік; податковий облік; ведення книг закупівель-продажів; управління бюджетами; фінансовий аналіз; бізнес-планування; планування і управління виробництвом; облік векселів; облік акцизу, дорожнього збору, бартерних операцій; облік заробітної плати; облік кадрів; роздрібна торгівля з підключенням POS (Point – Of – Sale).

Крім цього, в базу підприємства повної аналітичної деталізації операцій дозволяє одержувати звітність у різних аналітичних зрізах, а також дає можливість простежити історію формування того чи іншого показника до конкретної господарської операції на конкретному лінійному підприємстві.

Програма «Віртуоз» дає можливість виділити з інформаційного простору кожного підрозділу ту інформацію, що може бути в будь-якому вигляді затребувана в інших підрозділах, а також указати схеми інформаційних потоків усередині підприємства, а вже це дає можливість користувачам системи швидко знайти необхідну їм інформацію, навіть якщо вона знаходиться у розпорядженні іншого відділу.

Також система створює єдиний віртуальний інформаційний простір у всіх базах. Це означає, що база підприємства буде містити всі бізнес-об'єкти і бізнес-документи, а після проведення останніх – операції, що, у принципі, вже дозволяє одержати різну звітність.

Маючи описані синхронізовані бізнес-операції і бізнес-об'єкти працівники одержують можливість побудувати бізнес-модель підприємства з урахуванням рішення таких типових проблем, як внутрішні операції між підприємствами, проблема екстра-обертів для внутрішніх операцій, внутрішні заборгованості/взаєморозрахунки, альтернативна інтерпретація операцій у різних елементах корпорації, зовнішнє і внутрішнє бачення операцій, аналітичний перерозподіл.

Управлінці Кримспоживспілки використовують такий підхід до корпоративної інтеграції, тому вони отримують можливість одержати правильно інтерпретовані дані на будь-якому етапі роботи з ними – як в окремих підприємствах, так і в головному підприємстві. А одержавши достовірну інформацію, правильно оформлену, вони мають можливість проводити будь-який аналіз.

Такі моделі засновані на ефективному використанні властивостей багатомірної аналітики, реалізованої в системі "Віртуоз". Саме об'єкти аналітики дозволяють накопичувати різну інформацію (що є дуже важливим у маркетинговій діяльності будь-якого підприємства), а потім робити розрахунок різних показників і одержання різних звітів у різних аналітичних розрізах підприємства.

Для побудови розподілених корпоративних інформаційних систем і забезпечення оперативної взаємодії між філіями і центром система "Віртуоз" надає наступні можливості:

- об'єктна реплікація баз даних;
- вилучений доступ через модем;
- вилучений доступ через Microsoft Terminal Server;
- доступ через Інтернет.

Система "Віртуоз" передбачає різноманітні засоби по автоматизації підприємств роздрібною торгівлі різного розміру, від дрібною торговою одиницею до магазинів типу Cash & Carry і мережі супермаркетів. Ці засоби реалізуються в таких рішеннях:

1. модуль POS (Point of Sale) системи "Віртуоз", що забезпечує роботу торгового залу на тій же базі даних, що й інші служби підприємства – режим online.
2. торговий зал працює на своєму виділеному касовому сервері – режим offline.
3. режим вилученої торговою одиницею. Заснований на використанні касових апаратів, що мають інтерфейс із комп'ютером і дозволяють працювати в автономному режимі у випадку перебоїв із електроенергією. Накопичені в касовому апараті дані переносяться на персональний комп'ютер за допомогою портативного мобільного терміналу з необхідною періодичністю.

Інтегроване рішення "Віртуоз – WEB – SHOP" дозволяє користувачам значно розширити сферу своєї торговою діяльності, використовуючи для цього тільки Всесвітню Мережу – Internet.

WEB-SHOP є комплексним рішенням для ведення електронної торгівлі в Internet створеним за технологією клієнт-сервер. Система дозволяє зробити повний цикл продажу – від виставлення товару в базу даних, до відправлення підтвердження, чи рахунка іншого документа по ордеру-замовленню. Якщо врахувати те, що електронні магазини і Internet-торгівля є найсучаснішим засобом продажу товарів то це відкриває великі можливості перед Кримспоживспілкою. Наприклад, Web-Shop вирішує широкий спектр задач при мінімальному рівні витрат, а саме:

- створення оптового, дрібнооптового, роздрібного Центра Торгівлі в Internet;
- організація електронного "дзеркала" магазину;
- автоматизація збору замовлень від дилерів;
- розміщення в Internet постійно актуального каталогу продукції Кримспоживспілки;
- робота з усіма регіонами України (організація віртуальної дистрибуторської мережі);
- вихід на міжнародну арену.

Крім цього програма дає такі можливості і для покупців:

- вибір товару по групах;
- перегляд деталізованої інформації про товар: артикул товару, одиниця виміру, ціна за одиницю, наявність на складах, коментарі;
- формування замовлення на покупку;
- перегляд стану замовлення.

Система "Віртуоз" є цілком відкритою системою і має можливість обміну інформацією з іншими підрозділами. Це дозволяє вирішити проблему розрізнених не інтегрованих інформаційних систем, що працюють на підприємстві.

Одержуючи бізнес-інформацію з інших систем, "Віртуоз" дає можливість користувачам консолідації інформації для подальшої обробки й аналізу. У той же час можна користуватися бізнес-інформацією, створеною у "Віртуозі", передаючи цю інформацію іншим системам. Це, зокрема, дозволяє підприємству підходити гнучко до питання автоматизації, тобто при необхідності не відмовлятися від інших додатків при переході на "Віртуоз", а також дозволяє знизити витрати при комплексній автоматизації підприємства, що є дуже важливим.

Таким чином, на базі комплексної системи автоматизації управління підприємством "Віртуоз" можна побудувати корпоративну інформаційну систему, у якій бізнес-інформація може оброблятися в різних базах

даних, а також консолідуватися на верхніх рівнях керівництва для одержання загального стану фінансово-господарської діяльності підприємства.

“Віртуоз” зберігає поточні обороти для кожного аналітичного рахунка і його обороти за кожний обліковий період, а маючи таку інформацію працівники Кримської споживспілки можуть одержати саму складну звітність про фінансовий стан підприємства у всіляких розрізах.

Отже, аналізуючи все вище зазначене, можна з впевненістю сказати, що програма “Віртуоз” є необхідною ланкою для ефективного функціонування Кримської споживспілки адже призначенням системи є відпрацювання інформації, яка найбільш повно характеризує стан й перспективи розвитку товарних і регіональних ринків, необхідної для обґрунтування заходів по врегулюванню споживчого ринку.

Програма “Віртуоз” є необхідною складовою успішної діяльності кримської споживспілки, вона набагато спрощує ведення документації і обробку інформації.

Технічне забезпечення системи представляє собою комплекс технічних засобів, котрі дозволяють здійснювати збір, обробку, зберігання й передачу інформації, а також реалізовувати алгоритми підготовки й обґрунтування управлінських рішень.

Ефект від функціонування системи досягається через своєчасне отримання підприємствами й організаціями торгівлі та споживчої кооперації інформації про стан й перспективи розвитку ринку, а це сприяє покращенню обґрунтованості й ефективності рішень, що приймаються.

Джерела та література

1. Вовчак І.С. Інформаційні системи та комп'ютерні технології в менеджменті. Навч.посіб. – Т.: Картбланш, 2001. – 354 с.
2. Зайченко Ю.П. Основи проектування інтелектуальних систем. Навчальний посібник. – К.: Слово, 2004. – 352 с.
3. Маслов В.П. Інформаційні системи і технології в економіці. Навчальний посібник.– К.: Слово, 2005. – 264 с.
4. Мариничев Ю.М. Основы организации управления и информационного обеспечения потребкооперации. – М., 2001. – 250 с.

Тарасенко О.М.

ПОБУДОВА СТРУКТУРИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Перетворення, які відбуваються в економіці України, вимагають від підприємств пошуку нових підходів до управління, що дозволяють ефективно функціонувати в динамічному зовнішньому середовищі. Центральне місце в управлінні підприємством належить організаційному забезпеченню – воно формує та регулює відносини об'єктів з внутрішньою та зовнішньою середою, забезпечує розміщення і використання ресурсів, зв'язаність, інтеграцію економічних та соціальних процесів. Тому проблема побудови структури організаційного забезпечення для нових підприємств або вдосконалення для функціонуючих зараз є актуальною.

Питання організації ефективної діяльності підприємств вивчено багатьма зарубіжними і вітчизняними вченими-економістами, серед яких Барінов В.А., Віханський О.С., Гібсон Дж.Л., Дафт Р.Л., Іванов Ю.Б., Мільнер Б.З., Мінцберг Г., Назарова Г.В., Смірнов Е.А., Тренев Н.Н., Фатхутдінов Р.А.

Аналіз наукової літератури показує, що питання організаційного забезпечення ефективного функціонування підприємства вивчено лише частково, що увага авторів зосереджується лише на окремих об'єктах організаційного забезпечення. Як такі об'єкти розглядаються організація виробничих процесів, розробка і реалізація науково-технічних програм, підготовка і освоєння нової техніки, реалізація бізнес-планів і т. п. В той же час організаційне забезпечення ефективної діяльності підприємства є набагато складнішим, ніж окремі вказані об'єкти. Крім цього, окремі аспекти проблеми організації діяльності підприємства, такі як створення нового або вдосконалення існуючого комплексу організаційного забезпечення ефективного функціонування підприємства на думку автора досліджено недостатньо повно.

Ціллю статті є розкриття сутності організаційного забезпечення ефективного функціонування підприємства, виявлення його основних напрямків та розробка структури організаційного забезпечення для підприємства.

Сучасне підприємство є багатофакторною соціально-економічною системою, в якій здійснюється виробнича, фінансова, маркетингова, інформаційна й інші види діяльності. Організаційна діяльність синтезує всі ці види діяльності в системах і часто такі системи називають організованими, а управління в них – організаційним [1, с. 204].

На думку автора, організаційне забезпечення ефективності діяльності підприємства – це сукупність процесів і дій, що включає способи, прийоми, методи, форми, засоби, шляхи упорядкування діяльності підприємства, які створюють умови для досягнення цілей функціонування та підвищення ефективності. Процес організаційного забезпечення є центральною ланкою функції управління, і його результатом є створення передумов для найбільш ефективного забезпечення досягнення потрібного результату.

Організаційне забезпечення на підприємстві реалізується за допомогою сукупності процесів (дій, функцій), а також структури, яка закріплює ці процеси в діяльності підприємства.